

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

Факультет фізичної культури і спорту

Кафедра водних видів спорту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

**Завідувач кафедри водних видів спорту
Лашко В.П..**

_____ 2019 р.

Р о б о ч а п р о г р а м а н а в ч а л ь н о ї д и с ц и п л і н и

	Основи охорони праці (шифр і назва навчальної дисципліни)
	Бакалавр (ступень вищої освіти)
галузь знань	01 Освіта/ Педагогіка (шифр і назва галузі знань)
спеціальність	014 Середня освіта (шифр і назва спеціальності)
спеціалізація	014.11 Середня освіта (фізична культура) (назва спеціалізації/ освітня програма)
факультет	фізичного виховання (назва факультету)
вид дисципліни	обов'язкова (обов'язкова / за вибором)

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи охорони праці» для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр, галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта.

Розробник:

Микитчик О.С., к.фіз.вих., доцент кафедри водних видів спорту

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри водних видів спорту, факультету фізичної культури і спорту Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту.

Протокол № 9 від 13 червня 2019 р.

Завідувач кафедри _____ В.П. Лашко
(підпис) (прізвище та ініціали)

«__» _____ 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань <u>01 освіта/педагогіка</u> (шифр і назва) <u>Спеціальність 014 Середня освіта</u>	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціалізація: 014.11 Середня освіта (фізична культура)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>немає</u>		Семестр	
Загальна кількість годин - 60		7-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 2	Ступінь вищої освіти: «Бакалавр»	Лекції	
		14 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	8 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		32 год.	46 год.
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид контролю: іспит	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Основи охорони праці» є надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Завдання вивчення дисципліни полягає у набутті студентами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

В результаті вивчення дисципліни «Основи охорони праці» молодші спеціалісти та бакалаври повинні бути здатними до вирішення професійних задач діяльності, пов'язаних з забезпеченням життя, здоров'я і працездатності під час роботи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: питання законодавчої та нормативної бази України з охорони праці, Державне управління охоронної праці та організацію охорони праці, навчання працівників з питання охорони праці, травматизм та заходи щодо їх запобігання, основи гігієни праці та виробничої санітарії, безпеку процесів праці (електробезпека), пожежну безпеку та надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках.

вміти: здатність до ефективного використання положень нормативно-правових документів в своїй діяльності;

ефективне виконання функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці на робочому місці, у виробничому колективі;

володіти основними методами збереження здоров'я та працездатності виробничого персоналу;

здійснювати проведення заходів з профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності;

враховуючи вікові особливості контингенту, з яким проводяться заняття, закономірності формування знань, умінь і навичок, використовуючи різні методи слова, наочного впливу, практичного вправлення, формувати знання про техніку безпеки і навички безпечної поведінки;

проводити заходи щодо усунення причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Правові та організаційні основи охорони праці.

Тема 1. Вступ до спеціальності. Загальні питання охорони праці.

Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. Основні розділи дисципліни «Основи охорони праці». Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.

Тема 2. Правові та організаційні основи охорони праці

Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. Закон України «Про охорону праці». Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Стандарти в галузі охорони праці. Національні стандарти України з охорони праці. Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Фінансування охорони праці. Основні принципи і джерела. Система державного управління охороною праці в Україні. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Тема 3. Навчання і пропаганда з питань охорони праці.

Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Вивчення основ охорони праці у навчальних закладах і під час професійного навчання. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи. Спеціальне навчання і

перевірка знань з питань охорони праці працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки. Навчання з питань охорони праці посадових осіб. Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів для працівників. Інструктажі з питань охорони праці для вихованців, учнів, студентів. Стажування (дублювання) та допуск працівників до самостійної роботи.

Змістовий модуль 2. Основи виробничої безпеки. Профілактика травматизму та професійних захворювань.

Тема 4. Профілактика травматизму та професійних захворювань.

Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру. Інциденти та невідповідності. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням.

Тема 5. Основи фізіології та гігієни праці.

Основи фізіології праці. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини. Втома. Гігієна праці, її значення. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці. Робоча зона та повітря робочої зони. Мікроклімат робочої зони. Нормування та контроль параметрів мікроклімату. Заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату. Склад повітря робочої зони: джерела забруднення повітряного середовища шкідливими речовинами (газами, паром, пилом, димом, мікроорганізмами). Гранично допустимі концентрації (ГДК) шкідливих речовин. Контроль за станом повітряного середовища на виробництві. Заходи та засоби попередження забруднення повітря робочої зони. Вентиляція. Види вентиляції. Організація повітрообміну в приміщеннях, повітряний баланс, кратність повітрообміну. Природна вентиляція. Основні світлотехнічні визначення. Природне, штучне, суміщене освітлення. Класифікація виробничого освітлення. Основні вимоги до виробничого освітлення. Джерела штучного освітлення, лампи і світильники. Загальний підхід до проектування систем освітлення.

Тема 6. Основи виробничої безпеки (електробезпека).

Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Ураження електричним струмом при дотику або наближенні до струмоведучих частин і при дотику до неструмоведучих металевих елементів електроустановок, які опинились під напругою. Напруга кроку та дотику. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

Тема 7. Основи пожежної профілактики.

Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухо-небезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах. Вивчення питань пожежної безпеки працівниками.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь о-го	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б	інд	с.р.		л	п	ла б	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Правові та організаційні основи охорони праці.												
Тема 1. Вступ до спеціальності. Загальні питання охорони праці.	14	2	4	-	-	8	10		2			8
Тема 2. Правові та організаційні основи охорони праці.	8	2		-	-	6	10	2				8
Тема 3. Навчання і пропаганда з питань охорони праці.	8	2	2	-	-	4	10	2				8
Разом за змістовим модулем 1	30	6	6	-	-	18	30	4	2			24
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. Основи виробничої безпеки. Профілактика травматизму та професійних захворювань.												
Тема 4. Профілактика травматизму та професійних захворювань.	8	2	2	-	-	4	10	2	2			6
Тема 5. Основи фізіології та гігієни праці.	6	2				4	8					8
Тема 6. Основи виробничої безпеки (електробезпека).	8	2	2	-	-	4	6		2			4
Тема 7. Основи пожежної профілактики.	8	2	2	-	-	4	6		2			4
Разом за змістовим модулем 2	30	8	6	-	-	16	30	2	6			22
Усього годин	60	14	12	-	-	34	60	6	8			46

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Тема 1	
1	Вступ до спеціальності. Загальні питання охорони праці.	2
	Тема 2	
2	Правові та організаційні основи охорони праці.	2
	Тема 3	
3	Навчання і пропаганда з питань охорони праці.	2
	Тема 4	
4	Профілактика травматизму та професійних захворювань.	2
	Тема 5	
5	Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії	2
	Тема 6	

6	Основи виробничої безпеки (електробезпека).	2
	Тема 7	
7	Основи пожежної профілактики.	2
	Разом	14

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Тема 1	
1	Деякі питання законодавства України про охорону праці	2
2	Праця жінок та молоді	2
	Тема 3.	
3	Мета, завдання та організація інструктажів з охорони праці	2
	Тема 4	
4	Професійні захворювання та організація їх профілактики	2
	Тема 6	
5	Правила надання долікарської допомоги при ураженні електричним струмом	2
	Тема 7	
6	Організація та проведення евакуації на виробничих об'єктах	2
	Разом	12

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Тема 1	
1	Законодавство України про охорону праці. Закон України «Про охорону праці» від 21 листопада 2002 року.	2
2	Кодекс законів про працю України	2
3	Пільги працюючої молоді	2
4	Трудові договори	2
	Тема 2	
5	Структура державного управління охороною праці в Україні	2
6	Компетенції в галузі охорони праці	2
7	Органи державного нагляду та їх діяльність	2
	Тема 3	
8	Особливості організації охорони праці на підприємстві	2
9	Охорона праці у навчальних закладах освіти	2
	Тема 4	
10	Нещасні випадки, їх причини, розслідування	2
11	Профілактика травматизму та нещасних випадків	2
	Тема 5	
12	Мікроклімат навчальних та спортивних приміщень	2
13	Санітарно-гігієнічні вимоги до спортивних споруд	2
	Тема 6	
14	Електротравми, їх характеристики	2
15	Техніка безпеки роботи з електроприладами	2
	Тема 7	

16	Перша долікарська допомога при опіках	2
17	Організація системи пожежної безпеки у навчальному закладі	2
	Разом	34

9. Методи навчання

1. Вивчення навчально-методичної літератури
2. Наочний метод.
3. Самостійна робота студента

10. Методи контролю

Система поточного, модульного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Основи охорони праці» оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Навчальна дисципліна складається з 2-х модулів.

1. Поточний контроль – відвідування занять, відповіді за темами, виконання самостійної та індивідуальної роботи, написання модульної роботи за змістовним модулем.

2. Підсумковий контроль – **іспит**.

Контроль з навчальної діяльності студента оцінюються за 100-бальною шкалою.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота									Іспит	Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2						
T1	T2	T3	Сума	T4	T5	T6	T7	Сума		
20	20	20	60	15	15	15	15	60	40	100

T1, T2, T3 – теми, які входять до змістового модуля

12. Форми поточного контролю

Завдання	Мінім. к-сть балів	Макс. к-сть балів
Кількість балів за змістовий модуль I (max — 60)		
ТЕМА 1	10	20
Відповідь на практичному занятті (2)	3 (6)	5 (10)
Конспект	2	5
Виконання самостійної роботи	2	5
ТЕМА 2	10	20
Відповідь на практичному занятті (1)	-	-
Відвідування (1 заняття X 2 бал)	0	4
Конспект	8	10
Виконання самостійної роботи	2	6
ТЕМА 3	10	20
Відповідь на практичному занятті (1)	3	5
Відвідування (2 заняття X 2 бал)	1	2 (4)
Конспект	3	5
Виконання самостійної роботи	2	6
Разом за I змістовий модуль	30	60
Кількість балів за змістовий модуль II (max — 60)		
ТЕМА 4	8	15
Відповідь на практичному занятті (1)	3	5

Відвідування (2 заняття X 2 бал)	1	2 (4)
Конспект	2	3
Виконання самостійної роботи	2	3
ТЕМА 5	8	15
Відповідь на практичному занятті (1)	-	-
Відвідування (1 заняття X 1 бал)	1	1
Конспект	5	11
Виконання самостійної роботи	2	3
ТЕМА 6	8	15
Відповідь на практичному занятті (1)	3	5
Відвідування (2 заняття X 2 бал)	1	2 (4)
Конспект	2	3
Виконання самостійної роботи	2	3
ТЕМА 7	8	15
Відповідь на практичному занятті (1)	3	5
Відвідування (2 заняття X 2 бал)	1	2 (4)
Конспект	2	3
Виконання самостійної роботи	2	3
Разом за II змістовий модуль	30	60
Іспит	20	40
Разом за два змістовні модулі	30	60

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Форма підсумкового контролю — екзамен.

13. Методичне забезпечення

1. Мультимедійний пристрій для читання лекцій.
2. Закон України «Про охорону праці»
3. Кодекс законів про працю України
4. Методичні рекомендації (питання до індивідуальних та самостійних робіт)

14. Рекомендована література

Базова

1. Микитчик О.С., Борисов Є.В. Конспект лекцій з дисципліни «Основи охорони праці».– Дніпро: Видавництво ПФ «Стандарт-Сервіс», 2020. – 68 с.
2. Скрипченко І.Т. Основи охорони праці. 2-ге вид. оновл. Дніпропетровськ: Вид. Маковецький, 2013. 34 с.
3. Скрипченко І.Т. Основи охорони праці. Дніпропетровськ: ТОВ Вета, 2012. 28 с.
4. Скрипченко І.Т., Чабаненко І.Л. Охорона праці. Дніпропетровськ: ТОВ Вета, 2009. 32 с.
5. Грибан В., Негодченко О. Охорона праці : підручник. К.: Центр навчальної літератури. 2017. 280 с.
6. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання / К.Н.Ткачук, М.О.Халімовський, В.В.Зацарний та ін. К.: Основа, 2006. 448 с.
7. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 264 с.
8. Основи охорони праці: /В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Г.Г.Валенко та ін.; за ред. проф. В.В. Березуцького. Х.:Факт, 2005. 480 с.
9. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. К.: Університет «Україна», 2009. 295 с.
10. Охорона праці: навч. посіб. / З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун; за ред. проф. З.М. Яремка. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 374 с.
11. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2009. 540 с.
12. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. Підручник. Львів: УАД, 2006. 336 с.

Допоміжна

1. Охорона праці та промислова безпека: Навч. посіб. / К. Н. Ткачук, В. В. Зацарний, Р. В. Сабарно, С. Ф. Каштанов, Л. О. Мітюк, Л. Д. Третьякова, К. К.Ткачук, А. В. Чадюк. За ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного. К., 2009.
2. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. Львів: "Тріада плюс", 2010. 648 с.
3. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред.. к.т.н., доц.. І. П. Пістуна. Львів: «Тріада плюс», 2011 436 с.
4. Серіков Я. О. Основи охорони праці: Навч. посіб. Харків, ХНАМГ, 2007. 227с.
5. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. К.: Каравела, 2004. 408 с.
6. Лабораторний практикум з курсу «Основи охорони праці»/ В. В. Березуцький, Т. С. Бондаренко, Л. А. Васьковець та ін.; За ред. В. В. Березуцького. Х.: Факт, 2005. 348 с.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.dnop.kiev.ua> - Офіційний сайт Держгірпромнагляду.
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
5. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
6. <http://www.iacis.ru> - Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств-участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).
7. <http://base.safework.ru/iloenc> - Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
8. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.

9. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
10. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».
11. Одарченко А.М. Основи охорони праці. 2017 [Електроний ресурс] elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/.../1/підручник%20ОХОРОНА%20ПРАЦІ.pdf
12. Основи охорони праці [Електроний ресурс] <https://pns.hneu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=69026>
13. Голінько В.І. Основи охорони праці : підручник / М-во освіти і науки, Державний ВНЗ "Національний гірничий університет". - Дніпропетровськ : НГУ, 2014 [Електроний ресурс] <http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/108579>
14. Керб Л. Основи охорони праці [Електроний ресурс] <https://javalibre.com.ua/java-book/book/2911028>

16. Критерії оцінювання успішності навчання

Завдання	Оцінка	Бали
Відповідь на практичному занятті		
1) Володіння матеріалом, повні відповіді на питання, активна участь у дискусії.	5	5
2) Не досить добре володіння матеріалом, не повні відповіді, активна участь у дискусії.	4	4
3) Не досить добре володіння матеріалом, не повні відповіді, не приймається участь у дискусії.	3	3
Написання самостійної роботи		
1) повністю розкрито зміст матеріалу; чітко і правильно дані визначення і розкрито зміст; роботу виконано самостійно, у практичному завданні використані отримані знання;	5	6
2) розкрито зміст матеріалу; розкрито зміст; роботу виконано самостійно; матеріал викладено не в повному обсязі, допущені неточності; порушено викладення матеріалу;	4	5
3) матеріал викладений фрагментами, не послідовно; визначення і поняття подані не чітко; невміння використовувати знання;	3	4
4) матеріал не розкрито; не виконано практичне завдання; не має практичних навиків у використанні матеріалу.	2	3
ІСПИТ		
1) повна відповідь на всі питання білету, наведені приклади;	5	40
2) повна відповідь на два питання з білету, наведені приклади;	4	30
3) не повні відповіді на питання.	3	20